

w sprawie wniosku Politechniki Łódzkiej o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej kierunku włókiennictwo prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 4 i 5 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej:

uchyla ocenę pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat wyrażoną w uchwale nr 261/2022 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 21 kwietnia 2022 r. w sprawie oceny programowej na kierunku włókiennictwo prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim i wydaje ocenę pozytywną z okresem obowiązywania do 6 lat.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię zespołu odwoławczego, uznało, iż argumenty oraz informacje dodatkowe przedstawione we wniosku Politechniki Łódzkiej o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku włókiennictwo prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, uzasadniają zmianę oceny wyrażonej w § 1 uchwały nr 261/2022 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 21 kwietnia 2022 r.

Pozytywna ocena z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat, o której mowa w § 1 przedmiotowej Uchwały, została wydana zgodnie z określonymi w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny programowej.

Skrócony okres obowiązywania oceny wynika stąd, iż kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się zostało spełnione częściowo. Pozostałe kryteria zostały spełnione. W efekcie proces kształcenia realizowany na Politechnice Łódzkiej nie w pełni umożliwia studentom kierunku włókiennictwo osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

W § 2 przedmiotowej Uchwały Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zidentyfikowało następujące błędy i niezgodności **w odniesieniu do kryterium 2:**

Nie jest spełniony warunek określony w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661), zgodnie z którym zajęciom określonym w programie studiów, niezależnie od formy ich prowadzenia, muszą być przypisane efekty uczenia się oraz treści programowe zapewniające uzyskanie tych efektów, a w konsekwencji nie jest spełniony warunek określony w art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022r. poz. 574 z późn. zm.), zgodnie z którym w ramach studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest

uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

W programie studiów dla kierunku włókiennictwo wskazano, iż w przypadku studiów stacjonarnych drugiego stopnia liczba godzin, które wymagają bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, wynosi 1350. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661), program studiów określa m.in. zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów. W programie studiów ocenianego kierunku warunek ten spełniony jest dla zajęć realizowanych w formie wykładów, laboratoriów, ćwiczeń, projektów lub seminariów, które obejmują 740 godzin. Dla tych form w sylabusach podano treści programowe oraz metody weryfikacji efektów uczenia się. Zajęcia te zostały również uwzględnione w harmonogramie realizacji programu studiów. Pozostała liczba zajęć – 610 godzin (45% wszystkich zajęć), jest realizowana jako forma „inne”, dla których nie podano w sylabusach treści programowych oraz metod weryfikacji efektów uczenia się. Uwzględniając zapisy § 3 ust. 1 pkt 3 przywołanego rozporządzenia zajęcia mogą być prowadzone w formie „inne”, ale muszą być im przypisane efekty uczenia się oraz treści programowe zapewniające uzyskanie tych efektów. Formy realizacji w postaci „inne” nie można zatem uznać za zajęcia, w tym zajęcia realizowane z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów, bowiem nie przypisano im efektów uczenia się oraz treści programowych. W związku z tym liczba godzin zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych drugiego stopnia wynosi 740, a liczba punktów przypisana tym zajęciom wynosi mniej niż 45 ECTS. W konsekwencji, dla ocenianego kierunku, dla którego określona w programie studiów liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów wynosi 90 ECTS, oznacza to, iż nie został spełniony warunek określony w art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), zgodnie z którym w ramach studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów. W programie studiów uwzględniono bowiem 610 godzin zajęć, których formę określono jako „inne” (od wykładów, laboratoriów, ćwiczeń, projektów lub seminariów), ale nie został spełniony warunek określony w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie studiów dotyczący konieczności przypisania tym zajęciom, niezależnie od formy ich prowadzenia, efektów uczenia się oraz treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego zobowiązała się do uzupełnienia kart /sylabusów o zapisy uszczegóławiające realizację tych godzin o treści i zaplanowane rodzaje aktywności. Zgodziła się, że sposób i zakres realizacji godzin „innych” w ramach niektórych zajęć powinien zostać poddany rewizji, co zostanie przeprowadzone w ciągu najbliższych tygodni w celu naniesienia korekt. Ponadto Rada Kierunku podjęła decyzję o wprowadzeniu zmian w programie studiów od najbliższego cyklu kształcenia 2022/2023. Korekta polegać będzie na zmniejszeniu liczby godzin w formie „inne” o 225 godz. Godziny te zostaną zredukowane w grupie zajęć wykładowych. Ponadto kierownicy zajęć zostaną zobowiązani do szczegółowego opisu realizacji godzin „innych” w kartach przedmiotów. Poza ogólną

deklaracją wprowadzenia powyższych zmian Uczelnia nie przedstawiła zmodyfikowanych sylabusów, co umożliwiłoby ocenę spełnienia kryterium 2. W odpowiedzi Uczelni brak jest również informacji, czy godziny realizowane w formie „inne” w wymiarze 225 zostaną uwzględnione w programie studiów w innej formie czy po prostu zlikwidowane. Na podstawie odpowiedzi Uczelni nie można było stwierdzić, czy planowane zmiany przełożą się na spełnienie warunku określonego w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661). Nie można było zatem uznać, że – w odniesieniu do ocenianego kierunku – Uczelnia wprowadziła zmiany pozwalające na podwyższenie oceny w kryterium 2.

W świetle powyższego Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązało uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następującego **zalecenia w odniesieniu do kryterium 2:**

Zaleca się dokonanie zmian w programie studiów celem spełnienia warunku określonego w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661), zgodnie z którym zajęciom określonym w programie studiów, niezależnie od formy ich prowadzenia, muszą być przypisane efekty uczenia się oraz treści programowe zapewniające uzyskanie tych efektów, a w konsekwencji warunku określonego w art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), zgodnie z którym w ramach studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia wskazała, iż w jej opinii uzasadnienie uchwały opiera się na interpretacji § 3 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661), który stanowi że w programie studiów określa się zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów. Polska Komisja Akredytacyjna stwierdziła, że program studiów na ocenianym kierunku nie spełnia tego wymagania, gdyż dla godzin realizowanych w formie „inne” Uczelnia nie przypisała efektów uczenia się ani treści programowych.

Zdaniem Uczelni, zarzut ten nie znajduje uzasadnienia, bowiem przytoczony art. 63 ust. 1 ustawy określa, że studia prowadzone są w formie studiów stacjonarnych lub w formie studiów niestacjonarnych, zatem zapisy rozporządzenia Ministra dotyczące zawartości programu studiów, w tym zajęć lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, należy interpretować zgodnie z definicjami ujętymi w ustawie. Zarówno ustawa jak i rozporządzenie Ministra „formę” prowadzenia definiuje jako stacjonarną lub niestacjonarną. Cytowany zapis, zgodnie z którym w ramach studiów prowadzonych w formie stacjonarnej, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów, nie ogranicza zajęć z bezpośrednim udziałem wyłącznie do tradycyjnych zajęć grupowych, zatem każda inna forma kontaktu bezpośredniego nauczyciela ze studentem jest dozwolona.

Politechnika Łódzka w swoich sylabusach, zgodnie z rozporządzeniem Ministra przypisuje efekty uczenia się i treści programowe do zajęć lub grup zajęć, a nie odrębnie dla każdej części/formy realizacji tych zajęć.

Wszystkie zajęcia w programie studiów mają przypisane szczegółowe efekty uczenia się (skorelowane z kierunkowymi efektami uczenia się), treści programowe oraz metody weryfikacji. W Uchwale nr 42/2020 Senatu Politechniki Łódzkiej z dnia 15 czerwca 2020 r. w sprawie ustalenia programu studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na studiach na kierunku włókiennictwo prowadzonym na Politechnice Łódzkiej, łączna liczba godzin zajęć wynosi 1350 dla studiów 3 semestralnych, co stanowi przynajmniej połowę punktów ECTS objętych programem. W sylabusach zajęć, wyszczególnione są zarówno tradycyjne rodzaje zajęć takie jak wykład, ćwiczenia, laboratorium, itp., ale także inne aktywne formy zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczyciela wspierające osiągnięcie zakładanych dla danych zajęć efektów uczenia się, w szczególności:

- 1) przeprowadzanie w toku studiów oceny formującej oraz sumującej, w tym: egzaminów, kolokwii i sprawdzianów,
- 2) prowadzenie spotkań zespołowych, sesji prezentacji etapowych i końcowych w ramach prowadzonych projektów oraz sesji feedbackowych,
- 3) wykłady gościnne profesorów wizytujących oraz praktyków,
- 4) wizyty studyjne, zajęcia plenerowe, dodatkowe seminaria,
- 5) konsultacje dla studentów, w terminach i zakresie dostosowanym do potrzeb prowadzonych przedmiotów, liczby studentów i formy studiów zwłaszcza dla zajęć o charakterze badawczym,
- 6) realizacja praktycznych elementów indywidualnych i grupowych prac projektowych oraz badawczych w laboratoriach uczelni pod opieką nauczyciela, np. w formacie „design studio”,
- 7) promotorstwo prac magisterskich, inżynierskich i licencjackich studentów.

Politechnika Łódzka aktywnie wdraża szereg zindywidualizowanych form kształcenia, zwłaszcza na studiach 2-go stopnia o profilu ogólnoakademickim, które promują wszelkie formy aktywizacji naukowej naszych studentów. Od kilku lat czynnie bierze udział w projekcie „Mistrzowie Dydaktyki”, w ramach którego wspierane jest kształcenie metodą tutoringów oraz indywidualnego mentoringu naukowego. Od roku 2020 Politechnika Łódzka realizuje program IDUB, którego integralną częścią jest włączanie badań naukowych do programów kształcenia i procesów edukacyjnych. Kategoria zajęć „inne” jest przestrzenią także dla tego rodzaju praktyk. Dla zajęć tych, podobnie jak dla zajęć wykładowych, nie na wszystkich spotkaniach obecność wszystkich studentów jest obowiązkowa; każdy student ma natomiast zagwarantowaną możliwość kontaktu i współpracy z nauczycielem w godzinach określonych przez nauczyciela (na pierwszych zajęciach, zgodnie z Regulaminem studiów w PŁ, każdy nauczyciel jest zobligowany do przedstawienia zasad realizacji i zaliczania zajęć, co dotyczy także „innych” - niestandardowych form kontaktu studenta z nauczycielem). Liczba tych godzin została oszacowana przeciętnie na każdego studenta, w taki sam sposób, jak ma to miejsce w przypadku szacowania nakładu pracy studenta. Należy ponadto podkreślić, że ustawa również pozostawia przestrzeń na takie praktyki. Cytowany zapis, zgodnie z którym w ramach studiów prowadzonych w formie stacjonarnej, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów, nie ogranicza

zajęć z bezpośrednim udziałem wyłącznie do tradycyjnych zajęć grupowych, zatem każda inna forma kontaktu bezpośredniego nauczyciela ze studentem jest dozwolona.

Jednocześnie Politechnika Łódzka przyjmuje do wiadomości fakt, że w toku przeprowadzonej oceny przez zespół PKA wykazano, że dla niektórych zajęć rozkład prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli w ramach aktywnych zajęć realizowanych w kategorii „inne” został zakwestionowany, a obowiązek przedstawienia zasad realizacji zajęć przez prowadzących zajęcia studentom na pierwszych zajęciach nie zawsze został dopełniony, przez co informacja co do realizacji zajęć w ramach godzin „innych” nie została w odpowiedni sposób udostępniona dla studentów. Nie powinno to jednakże, w ocenie Uczelni, skutkować wydaniem oceny pozytywnej z okresem obowiązywania skróconym do dwóch lat. Dodatkowo, uwzględniając wnioski z konstruktywnych dyskusji przeprowadzonych z ekspertami zespołu oceniającego PKA, Rada Kierunków Studiów włókiennictwo oraz włókiennictwo i przemysł mody opracowała zmiany przygotowane do wprowadzenia ocenionego programu studiów. M.in. zgodnie z wydyskutowaną zapowiedzią, wprowadzono modyfikacje realizacji niektórych treści programowych, a także zredukowano liczbę zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela realizowanych w ramach godzin „innych” łącznie o 225. Po zmianach łączna liczba godzin zajęć wynosi obecnie 1125. Nowy harmonogram realizacji programu studiów przedstawiono we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Ponadto sylabusy zajęć zostały uzupełnione o zapisy uszczegóławiające realizację godzin „innych”.

Zmiany w programie studiów zostały zatwierdzone przez Radę Kierunków Studiów włókiennictwo oraz włókiennictwo i przemysł mody, Wydziałową Radę Studentów oraz Dziekana Wydziału Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów. Pełna dokumentacja została złożona do Centrum Kształcenia w dniu 10.05.2022 celem procedowania przez Senat Uczelni (załączniki nr 6, 7).

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia przedłożyła przygotowany przez Radę Kierunków Studiów włókiennictwo oraz włókiennictwo i przemysł mody projekt zmian programu studiów. Przede wszystkim zredukowano liczbę zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela realizowanych w ramach godzin „innych” łącznie o 225 godzin. Po zmianach łączna liczba godzin zajęć wynosi 1125 godzin, co odpowiada 45 punktom ECTS. W łącznej liczbie godzin 740h stanowią godziny realizowane w ramach standardowych form zajęć, zaś 385 godzin to godziny w bezpośrednim kontakcie zakwalifikowane do formy zajęć określonych jako „inne”. Proporcje między tymi formami zajęć można uznać za akceptowalne, a argumenty za ich realizacją w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim za przekonujące. W opinii Prezydium PKA pozwoli to Uczelni na wykorzystanie w sposób elastyczny a zarazem efektywny niekonwencjonalnych możliwości dydaktycznych, jakie w dużej Uczelni stwarza choćby wymiana międzynarodowa czy realizacja dużych projektów typu inicjatywa doskonałości.

Przedstawiono nowy harmonogram realizacji programu studiów. Ponadto, Uczelnia uzupełniła karty przedmiotów/sylabusy o zapisy uszczegóławiające realizację godzin „innych”. Zmiany w programie studiów zostały zatwierdzone przez Radę Kierunków Studiów włókiennictwo oraz włókiennictwo i przemysł mody, Wydziałową Radę Studentów oraz Dziekana Wydziału Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów. Pełna dokumentacja została złożona do Centrum Kształcenia w dniu 10. 05. 2022 r. celem procedowania przez Senat Uczelni (załączniki

nr 6, 7). Wprowadzone zmiany idą we właściwym kierunku co pozwala na zmianę oceny stopnia spełnienia kryterium 2 z „częściowo spełnione” na „spełnione”.

Biorąc pod uwagę podwyższenie oceny kryterium 2 z „kryterium częściowo spełnione” na „kryterium spełnione” Prezydium PKA stwierdza, iż zaistniały przesłanki do zmiany wydanej wcześniej oceny pozytywnej ze skróconym do 2 lat terminem obowiązywania na ocenę pozytywną z 6-letnim terminem obowiązywania.

§ 2

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Politechniki Łódzkiej.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Przewodniczącego
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu
29.06.2022
Maria Próchnicka